

ВЛАДИКА ГРИГОРИЈЕ
ГЛЕДАЈМО СЕ У ОЧИ

октобар, 2019.

ВЛАДИКА ГРИГОРИЈЕ

ГЛЕДАЈМО СЕ У ОЧИ

Приредили
Данијела Јелић
Милојко Божовић

M
Vukotić
Media

октобар, 2019.

Уместо предговора

ЗАШТО ОВА КЊИГА?

Одговор на наслов може да буде већ у првој реченици: зато што је потребна!
Или: зато што нам треба.

Својевремено најмлађи епископ у Српској православној цркви, тада тридесетједногодишњак, Григорије (Дурић) обежава, ево, две деценије таквог богослужења. То је извор за мерење протока времена.

Важније од тога је да је владика Григорије готово непрестано у матици збивања – црквених, друштвених и политичких. И да је тај његов простор кретања неомеђен, ванграничан. Као и теме које покреће или у којима суделује. Као и начин на који то ради и изводи. Он је сваку кућу ходочастио у каменој Херцеговини (својој бившој великој епархији), прешао преко прага, целивао, миловао, давао, исповедао, саветовао, градио, верујући да су „једино љубав и пажња надразумне“. Као што је за Косовом патио, и пати, јер је то за њега „освештани и страдални простор“.

Са теолошким уверењем и пастирском одговорношћу владика Григорије је мирио цркве и народе, на неверицом и добрим делом мржњом затрованом подручју – Требиње,

Дубровник, Мостар – покушавајући да човекољубље буде исцелитељско и помирилељско.

Гледајући широм отворених очију, он призива да је „дошло крајње време да направимо нове основе за односе државе и Цркве“ и да се прекине лажна хармонија „не дирам вас, не дирајте нас“. И да се испод купола храмова скину мозаици самообмане и вештачког српства.

Давно, кренуо је са студентским демонстрацијама, амбициозан, веома образован, космичке интелигенције, вишеструког дара (научног, списатељског), његошевске монашке заводљивости, њему, и са загрнутом мантијом, не смета да загази у највредије гвожђе политичке збиље. Без узмицања. Зато гласно каже да се данас „Србија урушава“, да се „продубљују поделе у друштву и да то може да престане само демократизацијом друштва“. И подржавајући протесте младих поручује да „слобода нема цену“.

Ове, а и друге занимљиве теме, сабране су између корица ове надасве занимљиве и аутентичне књиге – од ексклузивног и опширног интервјуа, до знакова који стоје као маркантни знаци на нашем путу.

Епископ Григорије каже да је и сам Исус Христос био једна врста „религијског бунтовника“ и да није припадао ниједној политичкој страни. Слично би се могло рећи и за овог мудрог богослужитеља, који својим христоликим погледом тражи: „Гледајмо се у очи“.

Због тог позива да се гледамо у очи, да широм отворимо очи, због жеље да се прочисти наш омеђени простор, да се умири и зближи, овај ћердан текстова је испред радозналих читалаца.

Да, гледајмо се у очи!

Право, смело, отворено, добронамерно, топло, људски...

М. Вукошић

ЊЕГОВА ШКОЛА БИЛА ЈЕ ХЕРЦЕГОВИНА

Пратећи деловање и читајући текстове владике Григорија, помишљао сам да је он, поред државних и црквених образовних институција, морао завршити и неку посебну школу, у којој се стичу знања која не дају гимназије и факултети. И што сам више пратио његов рад, а поготову пошто сам прочитао његову књигу „Преко прага“, схватио сам: његова школа била је Херцеговина.

У тој школи наш владика се суочио са лекцијама из којих човек понесе нека од оних пресудних знања на којима се касније заснива цео његов живот.

Једну од лекција у тој школи – треба ли да кажем да су те лекције биле тешке, сурове и драматичне? – научио је, на пример, у селу Горње Храсно.

„У Горњем Храсну“, пише владика, „нема ни цркве, ни школе, ни народа. Гробница пострадалих у Другом свјетском рату је минирана 1992. године... Којим год путем да кренете кроз овај крај, једва ћете срести човјека било које вјере или нације.“

Владика Григорије ову пустош не види само као жалосни резултат несрећних деведесетих година. Све оно што нас је

задесило у ратовима деведесетих било је, по много чему, понављање и наставак онога што нам се догађало и током Првог и током Другог светског рата. Владика је схватио да ће нас, ако се том злу не одупремо заједно, и у будућности чекати исте јаме, јасеновци, штрпци и топовске шупе. Зато он своје пастирско деловање започиње организујући да водећи људи свих религија – православци, католици, муслимани и јевреји – заједно посете сва стратишта широм Херцеговине на којима смо једни друге убијали и да заједно одају пошту пострадалима свих вера и нација.

На мене је посебан утисак оставила и његова беседа у дубровачкој катедрали, као и његов однос и разговори са дубровачким бискупом. Они су без тешкоћа успели да нађу заједнички језик којим су дошли до заједничке истине.

Владика Григорије своје деловање заснива на једноставном учењу које каже да „зло дође и прође, а добро се добрим враћа“. Зло дође и прође, али не дође и не прође само од себе. Он не наводи случајно речи патријарха Павла: „Немојмо тражити узроке наше несреће само у другом“. Подсећајући нас да се „добро добрим враћа“, владика покушава да нас убеди да то и сами треба да доказујемо као могуће. Ни добро, као ни зло, не долази само од себе.

Пратећи заједничко ходочашће духовника свих вера по стратиштима Херцеговине, и слушајући разговоре у граду светога Влаха, питао сам се да ли ће и политичари ових држава, створених на тлу разбијене Југославије, моћи да превазиђу своје неспоразуме и своје искључивости, своје антагонизме и своје амбиције, и своја незнања и ограничења, и да ли ће моћи да дођу до оног поверења и разумевања до кога су дошли херцеговачки епископ и дубровачки бискуп.

Пре неколико дана обавештени смо да је група од петнаест маскираних нападача упала у кафић у месту Уздоље код Книна

и физички напала Србе који су гледали ТВ пренос фудбалске утакмице Јанг Бојс – Црвена звезда. У тучи је повређено више особа, као и једно дете.

Недељу дана касније, приликом реванша ових клубова у Београду, навијачи су испред Звездиног стадиона поставили тенк. Као одговор на тај тенк, навијачи Динама су испред стадиона свог клуба паркирали трактор, као симбол прогона Срба за време Олује.

Тај трактор, те нападаче у кафићу код Книна, као и паролу „Убиј Србина“, остављам у надлежности наших хрватских пријатеља, а пажњу усредсређујем на тај тенк.

У октобру 2017. године Александар Вучић је на свечаност устоличења новог епископа далматинског Никодима, у Саборном храму у Шибенику, као свог изасланика послао... министра одбране. Александра Вулина. Ако то имамо у виду, онда тај тенк не можемо видети као изолован навијачки инцидент, већ као израз доследности једне политике. Да је то тако, доказује и подршка коју је том тенку дао потпредседник владајуће странке.

Деловање владике Григорија пратим и ценим у контексту отпора политикама које се изражавају тим тенком и тим трактором.

Љубомир Симовић

Септембар, 2019.

ИНТЕРВЈУ

• *Треба да волимо и оне који нас не воле*

• *Опозиција мора да буде бескоњромисна и искрена*

• *Црква никој не треба да одбацује - она је ту да помоћне*

ДОБАР БОРАЦ ПРИМА УДАРЦЕ И ПОБЈЕЂУЈЕ

Добар борац прима ударце и побјеђује, ријечи су Светиої Иї-њашија Боїоноса. То је и мој живоїни моїо. То свима прейоручујем као љуї.

Можда су ове речи владице Гриїорија (светїовно име Младен) Дурића – једної од најцењенијих али и најнаїаданијих ейискоїа Срїске православне цркве, пренуїно расїоређеної у Еїархији диселдорфској и немачкој – најїачнији оїис њеїової необичної живоїної љуїа. Још као врло млад човек, преклом из маленої села Планиница крај Вареша, сїїїао је скоро до врха црквене хијерархије, проставаши ейискої у 32. їодини живоїа.

Своїим бескомїромисним сїавовима, храбрим полиїичким анализама и, пре свеїа, искреним прасїирским деловањем на шерену, Гриїорије је сїекао проклонике и изван свої народа и верске инсїиїуције којој чврсїо прїїада. Уїраво њу зна честїо и да криїикује када, како каже, скрене с љуїа љубави и не ради

у интересу заједнице. Такав, ошворен и директан, био је и у другим разговорима које смо водили током неколико летињих дана у Требињу.

Без повишених тона, без уцена и претњи, без видљивој наметања себе и своје функције, владика представља ауторитет за тошво све људе који се нађу у његовој околини. Можда је разлој томе што покушава да живи оно што пројведа – да пре свега треба да будемо људи према другим ако желимо да други промене однос према нама. Или зато што је, после 19 година усјешне службе, добровољно „сишао с власти“ у Херцеговини и у 51. години кренуо из почетка.

Признаје да се у тренутку одлуке Сабора у мају 2018. да иде у Немачку налазио у стању шока, али сада не делује незадовољно. Ипак, назире му се суза у оку док са Црквине посматра Требиње.

– Ја знам сваку кућу овде... није то лако...

Причали смо и о Требињу, и о Косову, Вучићу, о односу Цркве и државе, Црној Гори и Милу Букановићу, теолошким темама... али и о савременим ТВ серијама које прати, огласку у биоској с иајријархом Павлом, дејинству, одрастању без оца, рату...

ПРЕГАОЦУ БОГ ДАЈЕ МАХОВЕ

❖ Епархију захумско-херцеговачку и приморску, на чијем сте челу били скоро 20 година, напустили сте са сузама у очима. Како данас, а годину дана је прошло, гледате на одлуку Сабора да Вас пошаље у Немачку? Да ли имате јаснију слику о томе зашто се све тако одиграло, какав је план Свевишњи имао с Вама?

– С временске дистанце ствари увијек сагледавамо нешто другачије. Тренутно читам биографију великог, генијалног Леонарда да Винчија, с којим се, да ме погрешно не бисте

разумјели, нипошто не поредим, јер не посједујем ни дјелић његових талената. Међутим, желио бих овом приликом да поменем Леонардову дилему која се тичала његовог напуштања Фиренце – града у којем је дуго стварао и радио – и одласка у много већи Милано. Када је своју дилему и размишљања повјерио свом блиском пријатељу, он му је одговорио да заиста не би било паметно да остане у Фиренци у којој је у свом дотадашњем раду постигао све што је у таквој средини било могуће постићи, те да ако жели да се развија као умјетник и да допринесе општем добру – мора да иде даље. Осим, наравно, ако не жели да остатак живота проведе живећи лагодно и без много труда, те уживајући у плодовима дотадашњег рада. Када сам прочитао те ријечи, помислио сам како је заправо одговор Да Винчијевог пријатеља примјенљив на све људе, без обзира на то чиме се у животу баве. Конкретно, у мом случају, моја Фиренца је Требиње, а мој Милано су Њемачка, Диселдорф и сви тамошњи градови у којима живи наш народ и дјелује наша црква. Када је Леонардо пошао у Милано, није знао шта га тамо чека нити да ли ће успјети да оствари своје циљеве. Међутим, имао је јаку жељу и вољу да те циљеве оствари. Када је ријеч о мојим циљевима у Њемачкој, они су дефинисани још прије мог одласка, а чини ми се да не мањка ни воље нити ентузијазма да они буду реализовани, што је, уз јасна устремљења, најважније за сваки подухват који у животу предузимамо. У мом случају, та стремљења тичу се постављања повјерене ми епархије на сигурне и стабилне административне и правне основе и, изнад свега, настојања да саберемо Србе у Њемачкој под окриље Цркве, да им пружи-мо осјећај заједништва и припадности, који многима у туђини управо највише недостаје. С друге стране, веома је важно да Српска православна црква у Њемачкој стекне тзв. статус права јавности, највиши правни статус који може имати једна